

Praznovanje 1600 letnice smrti sv. Viktorina v Ptuj.

Dnevi od 2.—8. novembra t. l. so bili za mesto Ptuj velepomembni, častni in pa obenem dnevi milosti.

Jednake svečanosti kakor te dni, Ptujčani že od l. 1844. niso videli. Takrat se je praznovala tisočletnica obstanka mestne farne ptujske cerkve — kakor poročila zgodovina — ob velikanski vdeležbi i meščanov i posebej okoliškega ljudstva.

Letošnje 1600 letnice smrti sv. Viktorina, ptujskega škofa in mučenika, nismo tako sijajno obhajali. Ni bilo čutiti po mestu tistega verskega, slavnosti prijaznega duha kakor je vel l. 1844.; ni se starinsko zidovje veličastne cerkve omladilo v cvetju in vencih; niso spomina vredni napisi pravili dohajajočim, kaj se godi; izvrstno ubrani zvonovi starega in ctemnelega stolpa niso pozdravili 34 procesij in naše oko ni uživalo tega veselja, da bi videlo do 50.000 romarjev, kakor je vse to bilo l. 1844.

Verske in politične razmere so se od tistega časa dokaj spremenile. Ni bilo mogoče razviti programa, kakoršen bi bil primeren tej redki in za Ptuj častni svečanosti in kakoršnega bi proizvajali prav gotovo po drugih mestih ob enakih prilikah!! Saj je znano, da je Ornig naš župan!

Dasi se je pa slovesnost obhajala v skromnem obsegu, vendar je prav gotovo vsakemu udeležencu napravila veliko dušno veselje.

V naslednjih vrstah hočemo orisati kratkoma celi razvoj omenjene svečanosti. Naj tudi širni slovenski svet zve, kaj se je godilo v Ptuj, naj se tudi on spominja prednikov, ki so po naših pokrajinah oznanovali in branili sv. katoliško vero!

Opozorili so na to slovesnost že l. 1888 naš zdajni prevz. vladika, takrat še ces. kr. dvorni kaplan na Dunaju, v knjigi »Sveti Viktorin«. Za letošnje kanonične vizitacije so pa — kakor tudi poznej v pismih — navduševali za nje dostojno obhajanje.

Bilo je težavno, narediti v današnjih prav neugodnih razmerah povsem in vse zadovoljujoč program. Konečno se je določilo, da se za slovesnost odmeri tridnevna ali triduum.

Čudno-hitro so sv. oče s pismom z dne 5. oktobra 1903 podelili popolne odpustke vsem tistim, ki od 2.—8. novembra prejmejo sv. zakramente in na njih namen

molijo pri oltarju sv. Viktorina v cerkvi sv. Jurija v Ptuj.

Na posebej v ta namen sklicanem zborovanju č. g. župnikov ptujske dekanije se je dne 26. oktobra t. l. sklenilo, da se tudi ljudstvo posameznih župnij vdeleži teh popolnih odpustkov. To misel so prvi sprožili naš za dušni blagor tako vneti prevz. knez in škof. V posebnem pismu so tudi želeli, da se došlim romarjem v domačem jeziku pojasni pomen slovesnosti.

Le-ta se je razcepila na dva dela; zvečer je bila nemška pobožnost za meščane, predpoldan pa za slovenske romarje iz okolice. Na vernih duš dan ob polu 6. uri zvečer je slovesno petje zvonov s starega stolpa-samoteža oznanilo mestu in okolici otvoritev pomenljivega in milosti polnega časa. Ob 6. uri je čast. gosp. mestni kaplan Pšunder imel uvodno pridigo. Po pridigi so bile slovesne večernice z blagoslovoma pri Viktorinovem oltarju, in to vsak večer tridnevne. Pri istem oltarju so se v proslavo svetnika te tri dni služile skoro vse sv. maše, kakor tudi velika sv. maša ob četrt 11 vsakega dne.

Ganljiv prizor nam je pripravil dan 3. novembra. Okoli devetih je prišla precejšnja procesija iz Vurberga pod vodstvom vlč. g. župnika Gunčerja. Človeku se je milo storilo, ko je gledal moleče in pevajoče množice vrveti v prostorno cerkev. Okoli tri četrt 10 so zvonovi pozdravili dobrih 500 Markovčanov, katere je dovedel ondotni gospod kapelan. Ta gospod je nato v navdušeni, živi besedi bodril romarje, naj ostanejo stanovitni v sv. veri! Ker je bil 3. november ravno praznik sv. Viktorina, bila je pri njegovem oltarju pontifikalna sv. maša, katero so ob obilni asistenci služili vlč. g. prošt J. Fleck. V večjo proslavo jubileja so veleč. gospod prošt dali na lastne stroške oltar sv. Viktorina prenoviti in v kolikor je bilo mogoče, slogu cerkve prikrojiti, za te dni pa bogato oplesti. — Zvečer ob 6. uri je bila nemška pridiga č. g. Stuhca.

Še večje dušno veselje nam je priredila sreda 4. novembra. Dobrih tisoč romarjev je prišlo: s Hajdine, na čelu jim vlč. g. župnik Sorglechner in č. g. kaplan Rožman; od Sv. Marjete pod vodstvom vlč. g. župnika Šuta; in s Polensaka, katere je dovedel vlč. g. župnik Valenko. Skoro nedogledno vrsto so tvorili Marjetčani, Polenskim se je pridružilo precejšnje število Tomaževčanov. — V dobro premišljenem govoru je č. g. Rožman s Hajdine proslavljal Viktorina. Posebno dobro je v uvodu povdarjal, naj se Ptuj ne vstraši,

ko gleda množice ljudi prihajati od raznih strani; saj niso divja druhal in rope-žalpa sodrga, marveč mirno in verno okoliško ljudstvo; in glasovi, katere je slišati — saj niso divje bojno vpitje, ampak vroče molitve in pobožno petje! — Ta dan so prišli odpustkov dobivat veleč. gg.: dekan Kralj iz Zavrča, župnik Hirti iz Slivnice in župnik Moravec od Sv. Lovrenca nad Mariborom. — Na večer ob 6. uri je čast. g. vikar Horvat slavil sv. Viktorina kot eksegeta, kot neustrašenega boritelja zoper krivoverstvo. Njegov vzgled naj bi tudi zdajne prebivalce ptujskega mesta osrčeval, da se kakor nepremagljiva armada postavijo v boj zoper krive preroke današnjih dni!!

Častit in slaven dan je bil četrtek 5. novem. Toliko ljudstva! Vrtega so Ptuj počastili in romarje razveselili s svojim obiskom vlč. g. kanonik Jernej Voh iz Maribora, častni kanonik Hajšek iz Sloven. Bistrice, dekan Jakob Caf od Sv. Tomaža s svojim gosp. kaplanom Močnikom, župnik Zadravec od Sv. Lenarta, župnik Menhart od Vel. Nedelje.

Čez 1200 romarjev so privedli č. g. dušni pastirji od najbolj oddaljenih krajev dekanije, in sicer vlč. g. župnik Sinko z vlč. g. vp. župnikom Repičem in č. gosp. kaplanom Ocvirkom do 500 Lovrenčanov; vlč. g. župnik Tomanič s č. g. kaplanom Kozodercem do 500 Vrbanjčanov; okoli 200 Andraševčanov je pa dovedel tamošnji vlč. g. župnik Ožgerl.

Reči se mora, da je bil to najsijajnejši dan cele tridnevne. V navdušeni in vznositi besedi je slovit pridigar vlč. g. Sinko romarjem povedal, zakaj so prišli k oltarju sv. Viktorina, jih pa tudi bodril, naj se po vzgledu sv. Viktorina ne dajo premotiti od nikogar. Neomahljivo naj ostanejo zvesti sv. katol. cerkvi! Katoliško naj bo njihovo mišljenje, katoliško njihovo dejanje, katoliško vse njihovo življenje! Po pridigi je bila slovesna sv. maša, pri kateri so romarji ob spremljanju krasnih novih orgelj tako navdušeno peli slovenske cerkv. pesmi, da smo bili vsi razočarani.

Veleč. in prezaslužni g. prošt J. Fleck so imeli na večer sklepno pridigo, v kateri so z mladeniško navdušenostjo kazali svojim faranom sv. Viktorina kot mučenika, ki je raje umrl, nego bi dal slovo Kristusu in njegovi cerkvi. Pridobil si je s tem nevenljivi nebeški venec, v katerega naj mu Ptujčani še vvezejo troje biserov: njih lastno vero, upanje in ljubezen. Kaj ganljivo je bilo, ko so se potem pri večernicah molile litanije presv. Srca Jezusovega. Naj bi pač v plamenu

je videla ne samo cesta, temveč tudi razni predmeti v obližju.

Akoravno tedaj ni bila taka tema, vendar mi je bilo tesno pri srcu, ko sem sedel zraven Evalda, ki je nenavadno molčal in gledal v noč. V mestu se začujejo vdarci jednajste ure.

Konji drviyo naprej po cesti in visoki jagnjedi ob potu se prikazujejo in izginjajo kakor blisek. To je bila vožnja bolj po zraku kakor po zemlji. Hotel sem govoriti, pa Evald mi ni dal odgovora. Tako pridemo v vas in v moje veselje je bila gostilna še odprta in v njej mnogo ljudi. Evald še ni nikdar mimo šel, da bi ne pogledal na to gostilno in isto sem pričakoval tudi sedaj; vendar se še on ni ozrl na njo. Zato sem mu rekel: »No, ali ne bova pogledala, kdo je notri?«

»Ne!« odvrne on zamolklo, vendar kakor bi se vzdramil, reče in zadrži konje. »Ako želite, lahko izstopite, jaz konjev ne morem pustiti. Pa hitro, drugače se odpeljem!«

To je zvenelo tako nevljudno, da ga nisem več prosil, ker mi je bilo le za to, ga nekaj ur zadržati in razvedriti. In zopet sva dirjala dalje po cesti mimo raznih znamenj in križev, katerih je bilo obilo postavljenih. Tako sva prišla od glavne ceste na pot, ki pelje skozi gozd.

Nekaj poskusov, se pogovarjati z Eval-

dom, mi je šlo po vodi in tako sem molčal tudi jaz.

Ne morem tajiti, da me je obdajala neka groza ter sem si očital, zakaj sem se udal tej veselici in nisem rajši odpotoval. Vtis prejšnjega pogovora, skrivnostno zarotena noč, samotna vožnja z možem, pred katerim so me obhajali mravljinici in potem še polnočna ura v tem kraju, napravljalo je na me vtis, da sem si lahko očital lahkomišljenost.

Nazadnje sem obrnil vso pozornost na vožnjo, ker sem se bal pri tej hitri vožnji nesreče, tembolj, ker sem opazil, da Evald drži malomarno vajeti. Ko pridemo v bližino gozda, v katerem je skrivnostno »šepetajoča smreka«, plane Evald ob moji strani nakrat kot bi ga zbedel, po koncu, tako, da so mi lasje klobuk privzdignili, ter sem se plašno ogledal okrog sebe. Evald pa zakriči z mozeg pretresujočim glasom: »Gorje!« in pade nazaj na sedež. Vajeti so mu odpadle, kar sem k sreči opazil in jih zgrabil. Toda v tem trenutku skočijo konji nazaj, se vpenjajo tako, da se je oje postavilo po koncu in razgetajo. Hotel sem skočiti z voza, vendar neka skrivna sila me je držala. Ogledal sem se okrog, da bi videl ali zapazil vzrok temu, vendar nisem ničesar videl kakor to, da smo bili ravno pod »šepetajočo smreko«. Znabiti so se vajeti zamotale, da konja ne moreta speljati; po-

skušal sem jih spraviti v red, tepel konja vse zastonj; voz se ni ganil. Vajeti so bile v redu, konja se vpenjata, razgetata, prhata, kopljeta s kopiti, vendar voza nista mogla spraviti z mesta. In Evald? Ali ga je zadel mrtvoud? Tresem ga, kličem po imenu; toda nobenega odgovora. Kolikor sem v temi in v smrtnih skrbeh radi konjev opazil, ležal je Evald naslonjen v sedežu in strmel nepremično v temo.

Še enkrat zavpijem: »Za božjo voljo, Evald! odgovorite mi, kaj vam je? Glejte, voza ni mogoče spraviti z mesta. Kaj se je zgodilo? To je nesreča!«

On pa reče liki umirajočemu: »Nesreča? da, nesreča! Gorje, torej vendar! gorje! ti si!« In v hipu plane zopet po koncu in zavpije: »Domov, domov!« ter pade zopet nazaj.

Mene spreleti mraz, kot bi bil imel mrzlico, vendar, da je Evald pri življenju, mi da pogum, da primem trdneje za vajeti, udarim konje in zavpijem: »V imenu troedinega Boga, naprej!« In v tem hipu potegnejo konji s tako silo, da sem mislil, voz se zdrobi v tisoče koscev in prhajoč drviyo naprej iz gozda, kjer so zvezde zopet mило in mirno gledale na nas.

(Konec sledi.)

ljubezni tega božanskega Srca zgorelo vse, s čemur so ga žalili vdeležniki in nevdeležniki te slovesnosti! Naj bi s tega žarečega ognjišča ljubezni padel močan plamen ljubezni božje zlasti na mesto Ptuj, da bi odslej slovelo po svoji veri, kakor je postalo slavno po svoji preteklosti in častito po mučeniški krvi sv. Viktorina. Vernemu okoliškemu ljudstvu pa bodi to božje srce kakor doslej »kralj in središče vseh src«, bodi mu »vir življenja in svetosti, »vir vse tolažbe«, končno pa »življenje in vstajenje«!

Pred zadnjim blagoslovom se je zapel »Te Deum«. Da, dosti hvale smo Bogu dolžni: za ugodno vreme, da so se mogle vršiti procesije, brez katerih bi jubilej zgubil gotovo polovico ljubkosti, in pa za to, da se je vse godilo brez najmanjšega nereda in tako nepričakovano svečano.

Naslednje dni do večernic v nedeljo so se vedno prihajali romarji od raznoterih krajev posamič ali v skupinah k oltarju sv. Viktorina. Doprin 3000 vernikom se je te dni podelilo sv. obhajilo. Koliko jih je pa že doma prejelo sv. zakramente!

To je bil čas, katerega nam je napravil Gospod! Morebiti temu ali onemu to in ono ni bilo po volji, imel je pa veselje Bog in sv. Viktorin kakor tudi vsako pošteno katoliško srce. Z nekako bojznostjo smo gledali v tridnevnicu, stala je vsestranski mnogo napora in žrtev, ko je pa minila, smo rekli: škoda, da to dalje časa ne traja! Božji blagoslov pa, ki so ga pobožne molitve te dni zvale iz nebes, naj na priprošnjo sv. Viktorina vedno ostane med nami!

Državni zbor.

Dunaj, 18. nov. 1903.

Državni proračun za l. 1904.

V prvi seji državnega zbora dne 17. novembra 1903 je predložil finančni minister proračun za l. 1904 ter ga primerno vtemeljil. Zračunil je, da bo imela bodoče leto država preostanke nekaj nad dva miliona kron. S tem, da so se obresti od državnih zadolžnic znižale od 4,2 % na 4 %, država prihodnje leto nad sedem milijonov kron prihrani.

Za finančnim ministrom je govoril ministrski predsednik dr. Körber ter razvijal načrt vladne politike in opominjal stranke k skupnemu delovanju. Po njegovem govoru sta predlagala Nemeč dr. Gross in Čeh Fressl, naj se o govoru ministrskega predsednika v prihodnji seji začne posebna obravnava. Ta predloga sta se sprejela skoraj soglasno. A takoj po tem govoru se je naznanila obstrukcija od strani Čehov. Zahtevali so namreč, da se morajo došli predlogi dobesedno prečitati. To je trajalo precej dolgo, kajti vložilo se je od vseh strank mnogo predlogov. Vseh nujnih predlogov, o katerih se imajo vršiti obravnave, predno se razgovarja o državnem proračunu, o pogodbi z Ogrsko, o kupčijskih predlogih z zunanjimi državami itd., že vloženih do sedaj 97. Pride pa k njim v prihodnji seji tudi še nujni predlog »Slovanske zveze« (katoliški Slovenci, Hrvati, Rusini in katoliški Čehi) o postopanju sodišč proti koroškemu Slovincem. Zadnji čas nočejo na Koroškem sodišča več prepustiti, da bi Slovenci in njihovi zastopniki smeli pri sodnijskih obravnava govorniti slovenski. Pri tej priložnosti se bo v zbornici govorilo tudi o krivicah, katere se godijo nam Štajarskim Slovincem.

Deželni zbor štajerski.

Gradec, 15. novem.

Volitev v deželno prizivno komisijo glede osebnega dohodninskega davka.

Deželni odbor ima pravico, izvoliti polovico udov v to komisijo. Iz cele zbornice je bil zraven nemških članov izvoljen posla-

nec Robič, izmed kmetskih poslancev pa poslanec Roškar. Obadva sta dobila vse glasove.

Vinska klavzula.

V seji dne 10. novembra se je razpravljalo o predlogu vinarskega odseka, naj se zahteva od vlade, da, ko bo sklepala novo pogodbo z Italijo, skrbi, da se ob uvažanju laškega vina v Avstrijo zviša carina. Konservativec Schweiger je nasvetoval, naj se v predlogu naravnost izreče, da bo carina zopet znašala 40 K v zlatu za 100 litrov laškega vina. Temu se je ustavil grof Stürgkh, rekoč, da ne smemo vladi vezati rok pri tem pogajanju z laškim kraljestvom. Naj se v sklepu torej samo izreče, da po novi pogodbi z Italijo se mora povišati carina za laško vino. Koliko naj znaša to povišanje, se mora prepustiti vladi.

Proti grofu Stürgkhu je govoril baron Rokitsansky. Toda večina deželne zbornice je sprejela predlog vinorejskega odseka ter odklonila predlog poslanca Schweigerja glede carine z 20 gl.

Deželna vinska klet.

Že l. 1893 je naročil deželni zbor dežel. odboru, naj ukrene, da se napravi vzorna vinska klet, kjer se bodo razstajljala vina iz različnih štajerskih vinskih okrajev. Temu predlogu sta se ustavljala grof Kotulinsky in baron Störk. Obadva sta trdila, da se z vinom v deželni kleti ne more pečati deželni odbor; ta posel naj opravlja zveza deželnih zadrug. Ta predlog se je tudi sprejel.

Sprememba dežel. volilnega reda.

Koliko let se peča deželni zbor s spremembo dežel. volilnega reda! Vedno je zavrgla nemško-narodna večina vse pravične zahteve manjšine deželnega zbora. Da so se tudi zadnja pogajanja razbila, temu je bil sledeči vzrok: Nemška večina je dovolila sicer kmetskim poslancem dva deželna odbornika, toda večina je ob enem zahtevala, da se mora tudi število deželnih odbornikov za mestno skupino za enega odbornika pomnožiti. Dosedaj ima veleposestvo 1 dežel. odbornika, mesta in trgi štiri odbornike, kmetje pa enega odbornika. Če bi se bilo ugodilo zahtevi večine, bi imelo v prihodnje veleposestvo 1 odbornika, mesta in trgi 5 odbornikov in kmetje 2 odbornika. Kar bi torej kmetska skupina na eni strani dobila, bi na drugi zopet zgubila. Pogajanja v splošni volilni spremembi so se torej razbila. Zato je manjšina začela z obstrukcijo, da tako večino prisili, da se mora nekaj zgoditi. Tu spravi večina deželnega zbora na svitlo predlog, ki so ga pred par leti nasvetovali konservativci, namreč: tisti štirje volilni okraji, ki volijo na Štajerskem v splošni skupini štiri poslance v državni zbor, naj volijo tudi v deželni zbor in sicer vsak okraj po dva deželna poslance. Potemtakem bi se število deželnih poslancev pomnožilo za osem. Dne 10. novembra je predlagala večina, naj se vsak izmed teh štirih okrajev razdeli v dva volilna okraja. V vsakem izmed osem volilnih okrajev se bo torej volil po eden deželni poslanec. Kar zadeva slovenski del dežele, se nasvetuje ta-le razdelitev:

Za sodnijske okraje Celje, Vransko, Gor. grad, Laško, Šoštanj, Konjice in Slovenjgradec — eden poslanec;

Za sodnijske okraje Ptuj, Ormož, Št. Lenart, Rogatec, Šmarje, Brežice, Kozje, Sevnica, Ljutomer, Gornja Gadgona — eden poslanec;

Za sodnijske okraje Radgona, Cmurek, Ivnik, Arvež, Marenberg, Maribor, Slovenska Bistrica — eden poslanec.

V vseh volilnih skupinah, torej v tej novi, kakor v kmetski skupini, se bo volilo tajno in direktno. Vsak volilec bo volil ne več volilne može, temveč naravnost kandidata. V tej novi splošni skupini bodo občine s 400 prebivalci volile v svoji domači občini. Občine z manj-

šim številom prebivalcev se združijo, da volijo skupaj.

V tem trenutku, ko to pišemo, se vrši obravnava o tem postavnem načrtu. Upanje imamo, da se stvar srečno dožene.

Nadaljna razprava o proračunu.

Pri razpravi o sadjerejski in vinorejski šoli v Mariboru je izrekel gospod Roškar željo, naj bodo učiteljski pripravniki dobro poučeni o poljedelstvu, da bodo kot učitelji mogli ljudstvo v tej stroki poučevati. Nadalje povdarja, da bi bilo potrebno, pouk v sadje- in vinorejski šoli vpeljati v slovenskem jeziku, da ga bodo gojenci razumeli in v dveh letih, namesto kakor zdaj v treh letih, dovršili to šolo. Njemu je odgovarjal grof Franc Attems v imenu deželnega odbora, da je to na korist slovenskim učencem, da se naučijo nemščine, čeravno zgubijo zastoj eno leto. To je nemška modrost! Na ta ugovor grofa Attemsja je odgovarjal dan pozneje poslanec Žičkar.

Zastran kemičnega preskuševališča v Mariboru je zahteval gosp. dr. Jurtela, naj se tam preiščejo vsa štajerska vina in naj se sestavi vzorec našim vinom, da se ne bodo več v svetovni trgovini zavrgla ali smatrala kot narejena, čeravno so pristna.

V četrtek, dne 12. novembra je bila obravnava o proračunu za l. 1904 in razgovor o tem, za koliko odstotkov se naj pomnožijo deželne doklade. Večina finančnega odseka je predlagala, naj poskočijo deželne doklade od 45 % na 50 %. Pri tej priliki je navedel poslanec Žičkar glavne vzroke, radi katerih ne morejo slovenski poslanci glasovati za povišanje deželnih doklad. Glavne pritožbe štajerskih Slovencev proti deželnemu odboru so: nemško uradovanje s slovenskimi občinami in okrajnimi zastopi; nemški napisi na deželnih bolnišnicah in železnicah; nepotrebno nemško žensko učiteljske v Mariboru; nemška sadjerejska in vinorejska šola v Mariboru, kjer zgubivajo slovenski sinovi po nepotrebem celo leto, ker se morajo mučiti z nemškim jezikom itd. Govor se ob svojem času objavi.

Nova skupina pri volitvah za deželni zbor.

Ker so se vsa pogajanja med večino in manjšino v dežel. zboru razbila glede pomnožitve poslancev za kmetsko in mestno skupino, je povzela nemška večina predlog manjšine glede ustanovitve splošne skupine pri volitvah za deželni zbor. Volilci bodo vsi davkoplačevalci, ki volijo med veleposestniki, mestjani in kmeti, ob enem pa tudi tisti, ki manj kot 10 kron direktnega davka plačujejo, ali če tudi sploh nobenega davka ne plačujejo. Na Slovenski Štajer prideta dva nova poslance. Kateri okraji volijo skupaj, je »Slov. Gosp.« že zadnjič naznanil. Postava je za kmetsko in slovensko ljudstvo dobra. Toda treba bo, da se vsakdo tudi volitve vdeleži. Volilo se ne bo več po volilnih možeh, ampak naravnost bo vsakdo imenoval poslanca in sicer tajno po listkih. Če se pa kmetsko ljudstvo volitve ne bi vdeleževalo, bodo zmagali mestjani, ki pojdejo gotovo vsi k volitvi.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Osebne vesti. Okrajni komisar dr. J. vitez Koch-Thanheimb pri okrajnem glavarstvu v Celju je prestavljen k okrajnemu glavarstvu v Konjicah.

Iz pošte. Poštna odpraviteljica Julijana Šustersiž je imenovana za poštno pomožno uradnico v Brežice. — Poštni asistent gosp. Franc Irgolič je prestavljen iz Celja v Maribor.

Mariborske porotne obravnave. V ponedeljek je stal pred porotnim sodiščem 23letni hlapec Franc Mlaker, ker je 18. maja v Slovenji vasi zabodel hlapca Vinc. Drofiela